JEAN RICHARD DE LA TOUR
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2026. július 2. [1]

C-300/25. sz. [Duftošek] [i] ügy

SQ
kontra
YR

(a Nejvyšší soud [legfelsőbb bíróság, Cseh Köztársaság] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem

„Előzetes döntéshozatal – A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség – (EU) 2016/1103 rendelet – A házassági vagyonjogi rendszerekkel kapcsolatos ügyekben a joghatóság, az alkalmazandó jog, valamint a határozatok elismerése és végrehajtása – Az 1. cikk (1) bekezdésének első albekezdése és (2) bekezdésének g) pontja – A 3. cikk (1) bekezdésének a) pontja – A »házassági vagyonjogi rendszer« fogalma – Vagyonelkülönítési rendszert választó házastársak – A kizárólag e házastársak által a házasság során osztatlan közös tulajdonként szerzett ingatlan – A házasság felbontását követően előterjesztett, a közös tulajdon megszüntetése és megosztása iránti kereset”

I. Bevezetés

1. A Cseh Köztársaságban lakóhellyel rendelkező házastársak, akik a vagyonelkülönítési rendszer szerződéses létrehozása mellett döntöttek, Franciaországban található ingatlanegyüttesen osztatlan közös tulajdonjogot szereztek. Házasságuk felbontását követően az egyikük a cseh jog általános szabályai alapján cseh bírósághoz fordult ezen osztatlan közös tulajdon megszüntetése és megosztása érdekében.

2. A kérdést előterjesztő bíróság, a Nejvyšší soud (legfelsőbb bíróság, Cseh Köztársaság) előtt folyamatban lévő ügyben azt kell eldönteni, hogy a megkeresett bíróság rendelkezik-e joghatósággal. E bíróság azt vizsgálja, hogy a jogvita és a házasság kapcsolata milyen hatással van arra, hogy az ügy a „házassági vagyonjog” fogalmát meghatározó (EU) 2016/1103 rendelet [2] vagy az

[1] Eredeti nyelv: francia.

[i] A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

[2] A házassági vagyonjogi rendszerekkel kapcsolatos ügyekben a joghatóság, az alkalmazandó jog, valamint a határozatok elismerése és végrehajtása területén létrehozandó megerősített együttműködés végrehajtásáról szóló, 2016. június 24-i tanácsi rendelet (HL 2016. L 183., 1. o.; helyesbítések: HL 2017. L 113., 62. o.; HL 2018. L 167., 36. o.).

(EU) 1215/2012 rendelet[3] hatálya alá tartozik-e, tekintettel arra, hogy a házastársak olyan vagyonjogi rendszert választottak, amely nem rendezi a vagyoni viszonyaikat, és hogy a közöttük fennálló osztatlan közös tulajdon léte nem függ házassági kapcsolatuk fennmaradásától.

3. A „házassági vagyonjogi rendszer” fogalmának értelmezésére irányuló ezen kérelem – tekintettel egyrészt a Bíróságnak a polgári és kereskedelmi ügyekben kialakított, a házassági vagyonjogi rendszerekre alkalmazandó 2016/1103 rendelet elfogadását megelőző ítélkezési gyakorlatára, másrészt az uniós jogalkotó ebből fakadó jogalkotási döntéseire – egy eddig példa nélküli összefüggésben merül fel.

4. A kérdés problematikája azonnal nyilvánvalóvá válik, tekintettel arra, hogy e rendelet hatálya nem terjed ki a „vagyontárgyra vonatkozó dologi jogok természetére”[4] vonatkozó kérdésekre, mivel ingatlanon fennálló dologi jogra vonatkozó ügyekben a „Brüsszel Ia” rendelet 24. cikkének 1. pontja értelmében azon tagállam bíróságai rendelkeznek kizárólagos joghatósággal, ahol az ingatlan található, és a jelen ügyben szóban forgó osztatlan közös tulajdon ilyen jogok hatálya alá tartozik. Egyértelmű, hogy két kapcsolóelv – a házassági vagyonjogi rendszerre vonatkozó jog és a dologi jog – áll szemben egymással.

5. Így a Bíróságnak alkalma nyílik annak pontos meghatározására, hogy egy gyakori tényállás – vagyonelkülönítési rendszerben élő házastársak által ingatlanon fennálló osztatlan közös tulajdon megszerzése – esetén mi tartozik a házastársak házassághoz vagy annak felbontásához kapcsolódó vagyoni viszonyai körébe. Ez a feladat annál is összetettebb, mivel e fogalom meghatározását össze kell hangolni a Bíróság ingatlanon fennálló dologi jogra vonatkozó, a „Brüsszel Ia” rendelet és a 650/2012/EU rendelet[5] hatályát elhatároló ítélkezési gyakorlatából eredő fogalommeghatározással. Ezenkívül fokozott körültekintés szükséges, mivel a 2016/1103 rendelet hatályának elhatárolása kihatással lehet – adott esetben azon időponttól függően, amikor az osztatlan közös tulajdon (a házasság fennállása alatt vagy annak megszűnését követően) megszüntetésre került – a volt, vagy jelenlegi házastársak között fennálló egyéb osztatlan közös tulajdoni helyzetekre, valamint a harmadik személyek jogaira is.

6. Mivel a „házassági vagyonjogi rendszer” fogalmának terjedelmét a 2016/1103 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének a) pontjában szereplő fogalommeghatározás és az 1. cikke (2) bekezdésének g) pontjában foglalt kizárás alapján kell megvizsgálni, ismertetni fogom azokat az okokat, amelyek alapján úgy vélem, hogy:

– ez a fogalom magában foglalja a házastársak olyan osztatlan közös tulajdoni viszonyait, amelyekre nem vonatkozik az általuk választott szerződéses házassági vagyonjogi rendszer, és

– az osztatlan közös tulajdonban álló ingatlan megszüntetésére és megosztására vonatkozó jogvita nem az e rendelet értelmében vett, az ingatlanra vonatkozó dologi jogok természetére vonatkozik.

[3] A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 351., 1. o.; a továbbiakban: „Brüsszel Ia” rendelet).

[4] Lásd: a 2016/1103 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének g) pontja.

[5] Az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló, 2012. július 4-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 201., 107. o.; helyesbítés: HL 2013. L 60., 140. o.; HL 2019. L 243. 9. o.)

II. Jogi háttér

A. Az uniós jog

1. A „Brüsszel Ia” rendelet

7. A „Brüsszel Ia” rendelet „Hatály és fogalommeghatározások” című I. fejezetében található 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) E rendeletet polgári és kereskedelmi ügyekben kell alkalmazni a bíróság jellegére való tekintet nélkül. […]

(2) E rendelet nem vonatkozik:

a) természetes személyek személyi állapotára, jog- és cselekvőképességére, házassági vagyonjogra, illetve az olyan kapcsolatból eredő vagyonjogra, amelyet az adott kapcsolatra alkalmazandó jog szerint a házasságéval hasonló joghatásúnak tekintenek;

[…]”

8. E rendelet „Joghatóság” című II. fejezete több szakaszt tartalmaz, többek között a „Különös joghatóság” című 6. szakaszt. Az e szakaszban szereplő 24. cikk 1. pontja első bekezdésének szövege a következő:

„A felek lakóhelyére való tekintet nélkül valamely tagállam következő bíróságai kizárólagos joghatósággal rendelkeznek:

1. az olyan eljárásokra, amelyeknek tárgya ingatlanon fennálló dologi jog vagy ingatlan bérlete, illetve haszonbérlete, annak a tagállamnak a bíróságai, ahol az ingatlan található.”

2. A 2016/1103 rendelet

9. A 2016/1103 rendelet (15), (18) és (52) preambulumbekezdése kimondja:

„(15) Ahhoz, hogy a házaspárok számára vagyonuk tekintetében jogbiztonságot teremtsünk, valamint bizonyos mértékű kiszámíthatóságot biztosítsunk, a házassági vagyonjogi rendszerekre alkalmazandó szabályok összességét helyénvaló egyetlen jogi aktusba belefoglalni.

[…]

(18) E rendelet hatályának ki kell terjednie a házassági vagyonjogi rendszerekkel kapcsolatos valamennyi olyan polgári jogi szempontra, amely a házastársak vagyonának mindennapi kezelését, valamint a vagyonjogi rendszer – különösen a pár különválásából vagy a házastársak egyikének halálából fakadó – megszüntetését érinti. E rendelet alkalmazásában a »házassági vagyonjogi rendszer« kifejezést önálló fogalomként kell értelmezni, amelynek nemcsak azokat a szabályokat kell magában foglalnia, amelyektől a házastársak nem térhetnek el, hanem a házastársak közötti megállapodás alapján az alkalmazandó joggal

összhangban választható szabályokat is, illetve az alkalmazandó jog vonatkozó alapszabályait, amennyiben vannak ilyenek. Ez nemcsak egyes nemzeti jogrendszerek által a házasság esetében lehetővé tett konkrét és kizárólagos vagyonjogi konstrukciókat foglalja magában, hanem a házastársak között, illetve a házastársak és harmadik személyek között fennálló és közvetlenül a házastársi kapcsolatból, vagy annak felbontásából eredő vagyonjogi viszonyokat is.

[…]

(52) A házassági vagyonjogi rendszerre alkalmazandóként meghatározott jognak irányadónak kell lennie a házassági vagyonjogi rendszerre attól kezdődően, hogy a házasság fennállása során és annak felbontását követően az egyik vagy mindkét házastárs vagyonát különböző kategóriákba sorolják, egészen a vagyonközösség megszűnéséig. E jognak ki kell terjednie arra, hogy a házassági vagyonjogi rendszer milyen hatást gyakorol a házastársak egyike és harmadik felek közötti jogviszonyra. A házassági vagyonjogi rendszerre alkalmazandó jogot azonban a házastársak egyike harmadik féllel szemben kizárólag abban az esetben érvényesítheti ilyen joghatások szabályozására, ha a házastárs és a harmadik fél közötti jogviszony kezdetekor a harmadik fél tudott, vagy annak tudnia kellett az alkalmazandó jogról.”

10. E rendelet „Hatály” címet viselő 1. cikke kimondja:

„(1) E rendelet a házassági vagyonjogi rendszerekre alkalmazandó.

Nem alkalmazandó különösen az adó-, vám- és közigazgatási ügyekre

(2) E rendelet hatálya nem terjed ki a következőkre:

[…]

c) a tartási kötelezettségek;

d) az elhunyt házastárs utáni öröklés;

[…]

f) jogosultság a házasság időtartama alatt megszerzett és a házasság időtartama alatt nyugdíjjövedelmet nem generált öregséginyugdíj-jogosultság vagy rokkantságinyugdíj-jogosultság házastársak közötti átruházására vagy kiigazítására a házasság felbontása, különválás vagy a házasság érvénytelenítése esetén;

g) valamely vagyontárgyra vonatkozó dologi jogok természete; valamint

h) az ingatlannal vagy ingósággal kapcsolatos jogok nyilvántartásba vétele – beleértve az e nyilvántartásba vételre vonatkozó jogi követelményeket is – és az ilyen jogok nyilvántartásba vételének vagy nyilvántartásba vétele elmulasztásának a joghatása.”

11. Az említett rendelet „Fogalommeghatározások” című 3. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„E rendelet alkalmazásában:

a) »házassági vagyonjogi rendszer«: a házastársak egymás közötti, illetve harmadik személyekkel fennálló, házasság vagy annak felbontása következtében létrejött vagyonjogi viszonyaival kapcsolatos szabályok összessége;

b) »házassági vagyonjogi megállapodás«: a házastársak vagy a házasulandók között létrejött olyan megállapodás, amelyben azok házassági vagyonjogi rendszerükről rendelkeznek;

[…]”

12. Ugyanezen rendelet „Joghatóság egyéb esetekben” című 6. cikkének b) pontja a következőképpen rendelkezik:

„Amennyiben egyetlen tagállam bírósága sem rendelkezik a 4. és 5. cikk alapján joghatósággal, illetve az említett cikkekben foglaltakon kívüli esetekben a házastársak házassági vagyonjogi rendszerrel kapcsolatos ügyeiben azon tagállam bíróságai járhatnak el:

[…]

b) amelynek területén a házastársak legutóbb szokásos tartózkodási hellyel rendelkeztek, amennyiben a bírósági eljárás megindításakor egyikük még mindig ott tartózkodik […]”

13. A 2016/1103 rendeletnek „Az alkalmazandó jog egysége” című 21. cikke kimondja:

„A 22. vagy a 26. cikk alapján a házassági vagyonjogi rendszerre alkalmazandó jog az e rendszer hatálya alá tartozó valamennyi vagyontárgyra alkalmazandó, függetlenül a vagyontárgyak fellelhetőségi helyétől.”

14. E rendeletnek „Az alkalmazandó jog hatálya” című 27. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A házassági vagyonjogi rendszerre e rendelet alapján alkalmazandó jog többek között az alábbiakat határozza meg:

a) az egyik vagy mindkét házastárs vagyonának különböző kategóriákba sorolása a házasság során és azt követően;

b) a vagyon áthelyezése egyik kategóriából a másikba;

c) a házastársak felelőssége egymás kötelezettségei és adósságai tekintetében;

d) az egyik vagy mindkét házastárs vagyonnal kapcsolatos hatáskörei, jogai és kötelezettségei;

e) a házassági vagyonjogi rendszer felbontása és a vagyon felosztása, megosztása vagy megszüntetése;

f) a házassági vagyonjogi rendszer joghatása valamely házastárs és harmadik felek jogviszonyára; valamint

g) a házassági vagyonjogi megállapodás anyagi érvényessége.”

B. A cseh jog

15. A zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (a polgári törvénykönyvről szóló 89/2012. sz. törvény, a továbbiakban: polgári törvénykönyv) a 708. §-ában előírja, hogy a házastársak tulajdonát képező tárgyak, amelyek vagyoni értékkel bírnak és jogviszony tárgyát képezhetik, a házastársak közös vagyonába tartoznak. E cikk (2) bekezdése szerint a közös vagyon törvény, szerződés vagy bírósági határozat által létrehozott vagyonjogi rendszer hatálya alá tartozhat.

16. A polgári törvénykönyv 709. §-ának (1) bekezdése értelmében a törvényes vagyonjogi rendszer keretében közös tulajdonba tartozik mindaz, amit – az e rendelkezésben felsorolt vagyontárgyak kivételével – a házasság fennállása alatt valamelyik házastárs szerzett, vagy amit a két házastárs közösen szerzett.

17. E törvénykönyv 716. §-a (1) bekezdésének első mondata szerint a jegyesek és a házastársak a törvényes rendszertől eltérő házassági vagyonjogi rendszerben is megállapodhatnak.

18. Az említett törvénykönyv 717. §-a (1) bekezdésének első mondata szerint a házassági vagyonjogi megállapodásban kikötött rendszer lehet a vagyonelkülönítési rendszer.

19. Ugyanezen törvénykönyv 729. §-a szerint a vagyonelkülönítési rendszerben az egyik házastárs a másik házastárs hozzájárulása nélkül rendelkezhet a vagyonával.

20. A polgári törvénykönyv 1115. §-ának (1) bekezdése kimondja, hogy azon személyek, akik valamely dolog felett tulajdonjoggal rendelkeznek, tulajdonostársak.

21. E törvénykönyv 1140. §-a szerint senkit sem lehet arra kényszeríteni, hogy a közös tulajdont fenntartsa, valamint a tulajdonostársak bármelyike bármikor követelheti, hogy tulajdonrészét különítsék el a közös tulajdonból, ha a közös tulajdon tárgya osztható, vagy hogy a közös tulajdont szüntessék meg.

22. Az említett törvénykönyv 1143. §-a értelmében ha a tulajdonostársak nem jutnak megállapodásra a közös tulajdon megszüntetését illetően, arról valamelyik tulajdonostárs kérelmére a bíróság dönt. Ha a bíróság megszünteti a közös tulajdont, egyúttal a tulajdonostársak közötti elszámolás módjáról is dönt.

III. Az alapeljárás tényállása és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

23. A felperes, SQ, és az alperes, YR, 2015. május 1-jén kötöttek házasságot, és úgy határoztak, hogy vagyonjogi viszonyaikat a szerződéses vagyonelkülönítési házassági vagyonjogi rendszernek,[6] valamint a cseh jognak vetik alá.

[6] A cseh kormány rámutat arra, hogy e rendszer különbözik az általános házassági vagyonjogi rendszertől. Azzal a ténnyel kapcsolatban, hogy a szerződéses szabályozás választása hiányában ez a vagyonközösséget létrehozó rendszer alkalmazandó, lásd Zuklínová, M.-nek a polgári törvénykönyv 708. §-ára vonatkozó kommentárját: „§ 708.”, in: Zuklínová, M. és mások, *Občanský zákoník, Komentář, Svazek II*, Wolters Kluwer, Prága, 2023.

24. Házasságuk alatt – SQ állítása szerint 50–50%-os arányban – osztatlan közös tulajdont[7] szereztek egy Párizsban (Franciaország) található ingatlanon.[8] Házasságukat 2020-ban felbontották. A házastársak utolsó szokásos tartózkodási helye a Cseh Köztársaságban volt. A közöttük fennálló jogvita tárgya az ingatlanon fennálló osztatlan közös tulajdon megszüntetése és megosztása.[9]

25. 2022. október 26-i végzésével az Obvodní soud pro Prahu 5 (prágai 5. sz. kerületi bíróság, Cseh Köztársaság) első fokon eljárva megállapította, hogy az ezen osztatlan közös tulajdon megszüntetésére és megosztására irányuló eljárás általános jogviszony, következésképpen pedig a „Brüsszel Ia” rendelet tárgyi hatálya alá tartozik. E rendelet 24. cikkének 1. pontja szerint az ügyben annak a tagállamnak a bíróságai rendelkeznek joghatósággal az ilyen eljárás lefolytatására, ahol az ingatlan található, a jelen esetben tehát a francia bíróságok.

26. E határozatot a Městský soud v Praze (prágai városi bíróság, Cseh Köztársaság) a felperes SQ fellebbezése alapján hatályon kívül helyezte. Úgy ítélte meg, hogy a jogvita a 2016/1103 rendelet hatálya alá tartozik, mivel a „házassági vagyonjogi rendszer” fogalma, amelyet az uniós jog önálló fogalmaként kell értelmezni, azokat a választható rendelkezéseket is magában foglalja, amelyekről a házastársak az alkalmazandó joggal összhangban megállapodhatnak. Következésképpen a vagyonelkülönítési rendszer is az e rendelet szerinti házassági vagyonjogi rendszernek minősül, amennyiben a házasságból eredő vagyoni jogokra vonatkozik. Így a jelen ügy elbírálására a cseh bíróságok joghatósága az említett rendelet 6. cikkének b) pontjából ered.

27. YR alperes a fellebbviteli bíróság határozatával szemben felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Nejvyšší soud-hoz (legfelsőbb bíróság).

28. E bíróság hangsúlyozza, hogy a volt házastársak között a tulajdonukban álló ingatlanon fennálló osztatlan közös tulajdon megszüntetésére és megosztására vonatkozó jogvita a nemzeti magánjog általános szabályainak hatálya alá tartozik,[10] és nem kapcsolódik sem a házassághoz, sem pedig a házastársak vagyonjogi viszonyaira irányadó joghoz, továbbá általánosan elfogadott, hogy egy ilyen eljárás a „Brüsszel Ia” rendelet 1. cikkének (1) bekezdése értelmében vett polgári és kereskedelmi ügynek minősül. A „Brüsszel Ia” rendelet 24. cikkének 1. pontja értelmében az ingatlanon fennálló osztatlan közös tulajdon tekintetében annak a tagállamnak a bíróságai rendelkeznek kizárólagos joghatósággal, ahol az ingatlan található.

29. A kérdést előterjesztő bíróság ugyanakkor arra keresi a választ, hogy a házasság fennállása milyen hatással van a jogvita eldöntésére, valamint arra, hogy kizárólag a (volt) házastársak tekintetében áll-e fenn az osztatlan közös tulajdon, és az a vagyonelkülönítés szerződéses rendszerének megválasztásából ered.

7 Az SQ keresetlevelének mellékleteként benyújtott adásvételi szerződés nem szerepel a Bíróságnak megküldött nemzeti iratanyagban. A tárgyaláson elhangzott, hogy e szerződésben az szerepel, hogy a házastársak a vagyonelkülönítési rendszert választották. A szerződés a francia jog osztatlan közös tulajdon megszüntetésére vonatkozó szabályaira hivatkozik, valamint e szabályoktól eltérően a francia code civil (polgári törvénykönyv) 1469. cikkének harmadik bekezdésére is, amely a törvényes vagyonközösségi rendszer megszüntetése esetén járó megtérítések összegének kiszámítását szabályozza.

8 A Bíróságnak megküldött iratokhoz csatolt keresetlevél szerint egy olyan ingatlanegyüttesről van szó, amely egy lakásból, egy pincéből és egy szobából áll. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben „lakóépületként” jelölik.

9 A Bíróságnak megküldött iratokhoz csatolt keresetlevélből kitűnik, hogy a kérelem a házasság felbontásának következtében került előterjesztésre, és az indokolja, hogy a volt házastársak nem tudtak megállapodásra jutni az osztatlan közös tulajdon megszüntetéséről és megosztásáról. A felperes azt indítványozza, hogy a bíróság az ingatlant pénzbeli ellentételezés megfizetése mellett ítélje neki.

10 A kérdést előterjesztő bíróság a polgári törvénykönyv 1140. §-ának (1) bekezdésére és 1143. cikkére hivatkozik.

30. E tekintetben pontosítja, hogy a cseh jog szerint a vagyonelkülönítési rendszert választó házastársak tekintetében fennálló osztatlan közös tulajdon – többek között a megszüntetés igazolására alkalmas okok, valamint a megosztás módja és határideje tekintetében – nem különböztethető meg az osztatlan közös tulajdon más formáitól, amelyeket szintén az általános jog szabályoz.

31. Megállapítja, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlatában még nem foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy a jelen ügyhöz hasonló esetben a házastársak közötti, közvetlenül a házastársi kapcsolatból vagy annak megszűnéséből eredő (konkrét) vagyonjogi jogvitáról van-e szó,[11] és ezért e jogvita a 2016/1103 rendelet szerinti házassági vagyonjogi rendszerekkel kapcsolatos ügynek minősül; vagy pedig a házastársak közötti, a házasságukhoz semmilyen módon nem kapcsolódó, az általános jog szerinti jogvitáról van-e szó, és ezért e jogvita a „Brüsszel Ia" rendelet szerinti polgári és kereskedelmi ügynek minősül.

32. E körülmények között a Nejvyšší soud (legfelsőbb bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„A [2016/1103] rendelet 1. cikke és 3. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében vett házassági vagyonjogi rendszerekkel kapcsolatos eljárásnak minősül-e a házastársak által vagyonelkülönítési rendszer szerződéses létrehozása következtében osztatlan közös tulajdonként szerzett ingatlanon fennálló osztatlan közös tulajdon megszüntetésére és felosztására irányuló eljárás?"

33. SQ, YR, a cseh kormány, valamint az Európai Bizottság nyújtott be írásbeli észrevételeket, és vett részt a 2026. április 16-án tartott tárgyaláson, amelynek során válaszoltak a Bíróság által szóban feltett kérdésekre.

IV. Elemzés

34. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés annak meghatározására irányul, hogy a 2016/1103 rendelet 6. cikke[12] alapján a cseh bíróság rendelkezik-e joghatósággal egy Franciaországban található ingatlan vagyonelkülönítési rendszerben élő házastársak általi közös megszerzéséből eredő osztatlan közös tulajdon megszüntetésére[13] és megosztására irányuló

[11] A kérdést előterjesztő bíróság szerint ez a kritérium kitűnik az 1979. március 27-i de Cavel ügyben hozott ítéletből (143/78, a továbbiakban: „de Cavel ítélet", EU:C:1979:83), valamint a 2017. június 14-i Iliev végzésből (C-67/17, a továbbiakban: Iliev végzés, EU:C:2017:459, 30. pont). Ez utóbbi határozat azonban, noha egy házasság felbontásának a keretébe illeszkedik, az alapügytől eltérő helyzetre vonatkozik.

[12] Ez a rendelkezés csak a joghatóságot szabályozza. A különös joghatósággal rendelkező bíróságot ezt követően az érintett tagállam nemzeti szabályozása jelöli ki. A 2016/1103 rendelet 15. cikke alapján az eljáró bíróságnak meg kell vizsgálnia a saját joghatóságát.

[13] A cseh jogban az osztatlan közös tulajdon megszüntetését és megosztását a polgári törvénykönyv 1140–1149. §-a szabályozza. A francia jogban, amely az ingatlan helye szerinti jog, az osztatlan közös tulajdon megszüntetése – amint arra Stéphane David is emlékeztet („La liquidation de l'indivision", *La Semaine Juridique – Notariale et Immobilière*, 30–34. sz., LexisNexis, Párizs, 2019. július 26., 1259. sz. dosszié, 43–49. o.) – egyrészt az osztatlan közös vagyonhoz tartozó aktívákból és passzívákból álló vagyon azonosítását és értékelését jelenti, amelyet a francia code civil (polgári törvénykönyv) 829. cikkének megfelelően a megosztás időpontjához legközelebb eső időpontra kell elvégezni, másrészt magában foglalja azon értékmozgásokat is, amelyek osztatlan közös tulajdon elszámolási számlái formájában az osztatlan közös tulajdon és valamely tulajdonostárs között következtek be (például az ingatlan kizárólagos használata vagy az abból származó bevételek beszedése miatt fennálló tartozás, illetve az említett vagyontárgy kezeléséből vagy értéknövelő beruházásából eredő követelés). Egyébiránt ezt a megszüntetést meg kell különböztetni a házassági vagyonjogi rendszer megszüntetésétől, amelyre elvileg nem kerül sor a vagyonelkülönítési rendszerben élő házastársak esetében. A gyakorlatban azonban gyakran kerül sor a házastársak közötti pénzügyi elszámolásra. Lásd Collard, F., „Synthèse – Séparation de biens", *JurisClasseur Notarial Formulaire*, LexisNexis, Párizs, legutóbbi frissítés: 2025. március 25., 18–27. §. Lásd még: a cseh polgári törvénykönyv 730. §-a a házastársak által együttesen vagy az egyik házastárs által a másik segítségével végzett tevékenységből származó jövedelem megosztásáról.

kérelem elbírálására.[14] E kérdés e rendelet hatályára vonatkozik,[15] aminek következtében pontosítani kell a „házassági vagyonjogi rendszernek” az említett rendelet 3. cikke (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott, és az 1. cikke (2) bekezdésének g) pontjában szereplő kizárásból levezethető fogalmát.

35. E kritériumokat azon korlátok figyelembevételével kell kialakítani, amelyek a bíróságra a joghatóságának vizsgálata szakaszában vonatkoznak. A Bíróságnak a polgári és kereskedelmi ügyekben hozott uniós rendeletekre vonatkozó ítélkezési gyakorlatából ugyanis kitűnik, hogy az eljáró bíróság nem értékeli sem a kérelem elfogadhatóságát, sem annak megalapozottságát, hanem kizárólag azokat a kapcsolótényezőket azonosítja, amelyek az adott jogi helyzetben és a hivatkozott jog értelmében igazolhatják a joghatóságát.[16]

36. Azt a pontosítást teszem, hogy az alapügy körülményeinek a tárgyaláson kiegészített ismertetése[17] alapján úgy vélem, hogy eleve ki kell zárni a 2016/1103 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének b) pontjában szereplő „házassági vagyonjogi megállapodás” fogalmának vizsgálatát, mivel a házastársak nem kötöttek olyan megállapodást, amely az általuk választott vagyonelkülönítési rendszer keretében a közöttük fennálló osztatlan közös tulajdont rendezte volna.[18]

A. Módszertani jellegű előzetes megjegyzések a „házassági vagyonjogi rendszer” fogalmának értelmezéséhez

37. Először is – több szerzőhöz hasonlóan[19] – meg kell állapítani, hogy a „házassági vagyonjogi rendszer” fogalmát az Európai Unió más rendeletei – így különösen a „Brüsszel Ia” rendelet az 1. cikke (2) bekezdésének a) pontjában,[20] a „Róma I” rendelet az 1. cikke (2) bekezdésének c) pontjában,[21] a „Róma II” rendelet az 1. cikke (2) bekezdésének b) pontjában,[22] valamint

14 A családi vagyonjogban osztatlan közös tulajdon állhat fenn olyan házastársak általi közös vásárlás következtében, akik nem a vagyonközösségi házassági vagyonjogi rendszert választották. Osztatlan közös tulajdon a házassági köteléknek a házasság felbontása útján történő megszűnését követően is létrejöhet jogszabály erejénél fogva (a házasság felbontása utáni osztatlan közös tulajdon), illetve a házastárs halála esetén is (örököstársi tulajdonközösség).

15 A 2016/1103 rendelet 2019. január 29. óta alkalmazandó a tagállamok egy része között, így a Cseh Köztársaság vonatkozásában. E rendelet átmeneti rendelkezéseivel és hatálybalépésével kapcsolatban lásd: 69. és 70. cikk; Joubert, N., „La dernière pierre (provisoire?) à l’édifice du droit international privé européen en matière familiale”, *Revue critique de droit international privé*, 1. sz., Dalloz, Párizs, 2017, 1–26. o., a bírósági eljárásokra és a házasságra vonatkozó hivatkozásról szóló 10. pont.

16 Lásd ebben az értelemben: 2016. június 16-i Universal Music International Holding ítélet (C-12/15, EU:C:2016:449, 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); a 2025. február 13-i Athenian Brewery és Heineken ítélet (C-393/23, EU:C:2025:85, 41–43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

17 Lásd: a jelen indítvány 8. lábjegyzete.

18 A házassági vagyonjogi rendszerről való *rendelkezés* kritériuma vonatkozásában, amely a 2016/1103 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének b) pontja szövegéből következően a „házassági vagyonjogi megállapodás” fogalmának egyik ismérve, és amelynek következménye, hogy a házastársak között létrejött egyedi (eseti) szerződések nem tartoznak e rendelet hatálya alá, lásd: Ancel, B., „Article 3” in Corneloup, S., és mások, *Le droit européen des régimes patrimoniaux des couples*: commentaire des règlements *2016/1103 et 2016/1104*, Société de législation comparée, Paris, 2018, 34–42. o, különösen a 7.ii. pont. Lásd még: Wautelet, P., „Article 3. – Définitions” – Bonomi, A., Wautelet, P., *Le droit européen des régimes patrimoniaux des couples: Commentaire des Règlements (UE) 2016/1103 et 2016/1104*, Bruylant, Namur, 2021, 209–346. o, 147. és azt követő pontok, különösen a 156., a 177. és a 180. pont.

19 Lásd többek között: Erbarth, A., „Die Auswirkungen der EuGüVO auf das Internationale Privatrecht und die Internationale Zuständigkeit der Wirkungen der Ehe im Allgemeinen (§ 1353 ff). BGB)”, *Neue Zeitschrift für Familienrecht*, C. H. Beck, München, 2018, 6. sz., 249–253. o., különösen 252. o.; Looschelders, D., „Art 1 EuGüVO Anwendungsbereich”, különösen a „Sachlicher Anwendungsbereich” című II. dokumentum „Eheliche Güterstände” című 1. pontja, in *Münchener Kommentar zum BGB*, 12. kötet, C. H. Beck, München, 2024, 8. pont.

20 Lásd: a jelen indítvány 7. pontja.

21 A szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról (Róma I.) szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2008. L 177., 6. o.; helyesbítés: HL 2009. L 309., 87. o.).

22 A szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról (Róma II.) szóló, 2007. július 11-i 864/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2007. L 199., 40. o.; helyesbítés: HL 2016. L 39., 63. o.).

a 650/2012 rendelet az 1. cikke (2) bekezdésének d) pontjában – többnyire kivételt meghatározó vagy elhatároló kritériumként használják. A legpontosabb rendelkezés a „Róma III” rendelet 1. cikke (2) bekezdésének e) pontja.[23] Kimondja, hogy e rendelet nem alkalmazandó a házasság vagyonjogi hatásaira. Következésképpen a „házassági vagyonjogi rendszer” fogalmának meghatározása céljából hivatkozni lehet az ítélkezési gyakorlatra és az e cikkekhez fűzött megjegyzésekre.

38. Másodszor, a Bíróság a 2018. március 1-jei Mahnkopf ítéletben[24] meghatározta azokat a szempontokat, amelyek lehetővé teszik a „Brüsszel Ia” rendelet hatálya alól kizárt két terület, nevezetesen az öröklés és a házassági vagyonjogi rendszerek elhatárolását. Álláspontom szerint tehát először is hangsúlyozni kell, hogy a Bíróság elé terjesztett értelmezés iránti kérelem egy eltérő összefüggésben merül fel. A polgári ügyekben folytatott együttműködés alapját képező „Brüsszel Ia” rendelet[25] ugyanis valamennyi tagállamban alkalmazandó. A 2016/1103 rendelet viszont nem, amely a megerősített együttműködés keretében csak 18 tagállamot kötelez.[26] Ennélfogva a bíróságok joghatóságára és a határozatok elismerésére vonatkozó, a kölcsönös bizalom elvén nyugvó szabályok csak azok között a tagállamok között alkalmazhatók, amelyek vonatkozásában e rendelet kötelező erővel bír. Az említett rendelet hatályának tág értelmezése a „Brüsszel Ia” rendelet hatályának szűkítéséhez vezetne, és azt eredményezné, hogy nem érvényesülne annak a tagállamnak a bíróságát megillető kizárólagos joghatóság, amelynek területén a szóban forgó ingatlan található. Azon államok bíróságainak tehát, amelyekre nézve a 2016/1103 rendelet nem kötelező, a joghatóságuk meghatározása és a meghozott határozatok elismerése érdekében a belső szabályokat kell alkalmazniuk. Véleményem szerint e következmények nem befolyásolhatják a „házassági vagyonjogi rendszer” fogalmának értelmezését.[27] Ezzel összefüggésben hozzáteszem, hogy figyelembe kell venni azt a körülményt, hogy egyes joghatósági szabályok a 2016/1103 rendelet[28] által nem kötött államokat vagy harmadik államokat[29] érintő helyzetekben is alkalmazandók, továbbá, hogy a kollíziós szabályokra vonatkozó rendelkezések a rendelet által nem kötött államokkal fennálló kapcsolatokban is alkalmazandók.[30]

23 A házasság felbontására és a különválásra alkalmazandó jog területén létrehozandó megerősített együttműködés végrehajtásáról szóló, 2010. december 20-i 1259/2010/EU tanácsi rendelet (HL 2010. L 343., 10. o.), a közismert nevén „Róma III” rendelet.

24 C-558/16, a továbbiakban: Mahnkopf ítélet, EU:C:2018:138.

25 Lásd: 2017. március 9-i Pula Parking ítélet (C-551/15, EU:C:2017:193, 51–53. pont).

26 Lásd: a nemzetközi párok vagyonjogi rendszerei tekintetében a joghatóság, az alkalmazandó jog, valamint a határozatok elismerése és végrehajtása területén létrehozandó, a házassági vagyonjogi rendszerekre és a bejegyzett élettársi kapcsolatok vagyonjogi hatásaira egyaránt kiterjedő megerősített együttműködésre való felhatalmazásról szóló, 2016. június 9-i (EU) 2016/954 tanácsi határozat (HL 2016. L 159., 16. o.). A következő tagállamok nem vesznek részt ebben a megerősített együttműködésben: a Dán Királyság, az Észt Köztársaság, Írország, a Lett Köztársaság, a Litván Köztársaság, Magyarország, a Lengyel Köztársaság, Románia és a Szlovák Köztársaság. A „Róma III” rendelet esetében a megerősített együttműködésben részt vevő államok száma szintén korlátozott, azonban e részt vevő államok köre nem azonos a 2016/1103 rendelet tekintetében részt vevő államok körével.

27 Lásd ebben az értelemben: Szpunar főtanácsnok Mahnkopf ügyre vonatkozó indítványa (C-558/16, EU:C:2017:965, 73. pont).

28 Lásd: a 2016/1103 rendelet 10. és 11. cikke, valamint (40) preambulumbekezdése.

29 A 2016/1103 rendelet joghatósági szabályainak „*erga omnes*” alkalmazásáról lásd: Bonomi, A. és Wautelet, P., „Introduction”, in Bonomi, A. és Wautelet, P., i. m., 21–106. o., 74. pont; a 2005. március 1-jei Owusu-ítéletre (C-281/02, EU:C:2005:120) való hivatkozás.

30 Lásd: a 2016/1103 rendelet 20. cikke, amely e szabályok egyetemes alkalmazását rögzíti.

39. Harmadszor, a 2016/1103 rendelet I. fejezete az 1–3. cikkben a hatály és az alapfogalmak meghatározására vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza, ami lényeges különbséget jelent a házassági vagyonjogi rendszerekre alkalmazandó jogról szóló egyezményhez viszonyítva. [31]

40. E rendelet 1. cikkét – amely az (1) bekezdés első albekezdésében hatályát a „házassági vagyonjogi rendszerekre" korlátozza – a szakirodalom a rendelet értelmezésének kulcsfontosságú rendelkezéseként tartja számon, mivel kimerítő módon meghatározza a rendelet hatálya alól kizárt területeket. [32] Azok a tárgykörök, amelyek nem szerepelnek e kizárások között, a rendelet hatálya alá tartozónak tekintendők, amennyiben egyébként az említett rendelet tárgyi hatálya alá tartoznak. [33]

41. A 2016/1103 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének a) pontja a „házassági vagyonjogi rendszert" úgy határozza meg, mint a „házastársak egymás közötti, illetve harmadik személyekkel fennálló, házasság vagy annak felbontása következtében létrejött vagyonjogi viszonyaival kapcsolatos *szabályok* összessége" [34].

42. Negyedszer, e rendelet (18) preambulumbekezdése pontosítja, hogy

– „[e] rendelet alkalmazásában a »házassági vagyonjogi rendszer« kifejezést önálló fogalomként kell értelmezni",

– „amelynek nemcsak azokat a szabályokat kell magában foglalnia, amelyektől a házastársak nem térhetnek el, hanem a házastársak közötti megállapodás alapján az alkalmazandó joggal összhangban választható szabályokat is, illetve az alkalmazandó jog vonatkozó alapszabályait, amennyiben vannak ilyenek" és

[31] 1978. március 14-én Hágában megkötött egyezmény (a továbbiakban: 1978. évi Hágai Egyezmény). A Francia Köztársaság, a Luxemburgi Nagyhercegség és a Holland Királyság által ratifikált egyezmény 1992. szeptember 1-jén lépett hatályba. Ezen egyezmény tekintetében lásd: Niboyet, M.-L., de Geouffre de Pradelle, G., Fulli-Lemaire, S., *Droit international privé*, 8. kiadás, LGDJ, Párizs, 2023, a „Premiers repères" rész „Rapports de famille patrimoniaux" című 4. szakasza, 126–142. o., különösen a 138. és azt követő pontok, valamint a 2016/1103 rendelettel való összehasonlítása tekintetében lásd: a 141. és azt követő pontok. E rendeletnek a meglévő nemzetközi egyezményekkel való kapcsolata tekintetében lásd: e rendelet 62. cikke. Végül a „házassági vagyonjogi rendszer" meghatározásának jogalkotási előzményéről lásd: Wautelet, P., „Article 3.", i. m., 59. és azt követő pontok.

[32] Lásd: Lagarde, P., Bergquist, U. és mások, *Commentaire des règlements européens sur les régimes matrimoniaux et les partenariats enregistrés*, 2. kiadás, Dalloz, Párizs, 2018, 1.7. és 1.8. pont (32. és 33. o.).

[33] Lásd: Lagarde, P., Bergquist, U., és mások, i. m., 1.8. pont (33. o.). Andrea Bonomi szerint („Article 1. – Champ d'application", in: Bonomi, A. és Wautelet, P., i. m., 107–201. o., különösen a 10. pont): „e kizárások csupán a [2016/1103] rendelet hatályának negatív korlátait jelentik, mivel annak hatályát mindenekelőtt a házassági vagyonjogi rendszerek pozitív fogalma határozza meg. […] Következésképpen azok a kérdések, amelyek nem tartoznak e fogalom körébe, kívül esnek [e rendelet] hatályán, még akkor is, ha az 1. cikk (2) bekezdése nem említi őket." Példaként lásd: Wautelet, P., „Article 3. – Définitions", i. m., a házastársak és a jogi személyek közötti kapcsolatokra vonatkozóan a 132–139. pont.

[34] Kiemelés tőlem. Patrick Wautelet szerint („Article 3. – Définitions", i. m., 80. pont) a „szabályok" kifejezés – amely a 2016/1103 rendelet (18) preambulumbekezdésében is szerepel – nem tükröz olyan jogalkotói szándékot, amely arra az esetre, ha a meghatározás nem lenne funkcionális, a nemzetközi magánjog hagyományos megközelítésétől eltérő fogalommeghatározás elfogadására irányulna (az ilyen módszer tekintetében, amely abból áll, hogy „megvizsgálják valamely nemzeti jog által létrehozott intézmény vagy mechanizmus rendeltetését és az általa követett célokat", lásd: ugyanott, 78. és 79. pont). Összehasonlításképpen lásd a 650/2012 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének a) pontját. Álláspontom szerint a házassági vagyonjogi rendszerrel kapcsolatos kérdések tekintetében következtetéseket kell levonni az új tagállamoknak ezen egyezményhez való csatlakozásáról szóló egyezményekkel (HL 1998, C 27., 1. o.) módosított, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-én Brüsszelben aláírt egyezmény (HL 1972. L 299., 32. o.; a továbbiakban: Brüsszeli Egyezmény) valamint az azt felváltó rendeletek hatályára vonatkozóan a Bíróság által elfogadott ítélkezési gyakorlatból. Ebből az következik, hogy a Bíróság azt vizsgálta, hogy a jogvita felei közötti vagyoni jellegű jogviszonyok természete, illetve a jogvita tárgya összefüggésben áll-e a házassággal, vagy attól független. Lásd: de Cavel ítélet (7. pont); 1982. március 31-i W. ítélet (25/81, EU:C:1982:116, 7. és 8. pont); Iliev végzés (30. pont). A Bíróság emellett a szóban forgó határozat, illetve jogszabály céljára is figyelemmel foglalt állást (lásd e tekintetben: az 1997. február 27-i van den Boogaard ítélet, (C-220/95, EU:C:1997:91, 22. pont; a Mahnkopf ítélet, 40. pont). A jelen ügyben a házastársak közötti osztatlan közös tulajdon sajátos jogi helyzetében azt kell megvizsgálni, hogy *a hivatkozott jog célja szerint* a jogvita a 2016/1103 rendelet hatálya alá tartozik-e, vagy az e rendelet 1. cikkében felsorolt jogok egyik kategóriájába tartozik, és így kizárt e hatály alól.

– „ez nemcsak egyes nemzeti jogrendszerek által a házasság esetében lehetővé tett konkrét és kizárólagos vagyonjogi konstrukciókat foglalja magában, hanem a házastársak között, illetve a házastársak és harmadik személyek között fennálló és közvetlenül a házastársi kapcsolatból, vagy annak felbontásából eredő vagyonjogi viszonyokat is”.

43. Ötödször, a 2016/1103 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének a) pontja és (18) preambulumbekezdése összhangban áll a Bíróság azon ítélkezési gyakorlatával, amely kizárja a házassági vagyonjogi rendszereket az európai polgári és kereskedelmi jogi eszközök hatálya alól. E rendelkezések magukban foglalják továbbá a házastársak harmadik személyekkel fennálló, közvetlenül a házastársi kapcsolatból vagy annak megszüntetéséből eredő kapcsolatait.

44. Ezért fel kell idézni ezen ítélkezési gyakorlatot annak meghatározása érdekében, hogy az alapügy sajátos körülményei között mennyiben járulhat hozzá a 2016/1103 rendelet 3. cikke (1) bekezdése a) pontjának értelmezéséhez (B), annak pontosítása előtt, hogy mi következik az e rendelet által meghatározott keretből, mind annak hatályát (C), mind pedig azokat a korlátokat illetően, amelyeket a rendelet a vizsgált kérdés tárgya és az alkalmazandó jog meghatározása alapján a dologi jogokra vonatkozóan előír (D).

B. A 2016/1103 rendelet 3. cikke (1) bekezdése a) pontjának elfogadását megelőző ítélkezési gyakorlat

45. A kérdést előterjesztő bíróság helyesen hivatkozik a Bíróság két olyan határozatára, amelyek a „házassági vagyonjogi rendszer” fogalmát a Brüsszeli Egyezmény 1. cikke második bekezdésének 1. pontjában, valamint a „Brüsszel Ia” rendelet 1. cikke (2) bekezdésének a) pontjában [35] foglalt hatály alóli kizárás keretében határozták meg.

46. A de Cavel ítéletben a Bíróság megállapította, hogy „a »házassági vagyonjogi rendszer« fogalma nemcsak a bizonyos nemzeti jogszabályokban kifejezetten és kizárólag a házasság céljából kialakított vagyonjogi rendszerekre, hanem a házastársi kötelékből vagy annak megszűnéséből közvetlenül következő valamennyi vagyoni viszonyra vonatkozik”. „[A] házasság felbontására irányuló eljárások keretében a házastársak vagyontárgyaira vonatkozó jogviták[[36]] adott esetben a következőkre vonatkozhatnak, illetve a következőkkel állhatnak szoros összefüggésben: első kategória, azaz a személyek személyi állapotával kapcsolatos kérdések; második kategória, azaz a házastársak közötti, a házastársi kötelékből vagy annak megszűnéséből közvetlenül következő valamennyi vagyonjogi viszony; harmadik kategória, azaz a közöttük fennálló, de a házassághoz semmilyen módon nem kapcsolódó vagyonjogi kapcsolatok, [és] kizárólag az ezen utolsó kategóriával kapcsolatos jogviták tartoznak a Brüsszeli Egyezmény hatálya alá, míg az első kettővel kapcsolatosak ki vannak zárva annak hatálya alól” [37].

35 Mivel a „Brüsszel Ia” rendelet hatályon kívül helyezte és felváltotta a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendeletet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.; helyesbítések: HL 2006. L 242., 6. o.; HL 2011. L 124., 47. o.), amely maga is a Brüsszeli Egyezmény helyébe lépett, a Bíróság által ez utóbbi két jogi aktus rendelkezéseit illetően adott értelmezés a „Brüsszel Ia” rendelet értelmezése vonatkozásában is érvényes, amennyiben e rendelkezések ez utóbbi rendelet rendelkezéseivel „egyenértékűnek” tekinthetők. Lásd többek között: a 2024. május 16-i Toplofikatsia Sofia (Az alperes lakóhelyének fogalma) ítélet (C-222/23, EU:C:2024:405, 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

36 Ebben az ügyben a jogvita házastársak közötti vagyoni jogviszonyok ideiglenes rendezésére irányult, amely ebben a folyamatban lévő eljárásban szükséges volt. Lásd: de Cavel ítélet (7. pont, első bekezdés).

37 De Cavel ítélet (7. pont, második-negyedik bekezdés).

47. Az Iliev végzésben a Bíróság e kritériumok közül a másodikat alkalmazva megállapította, hogy a korábbi házastársak közötti, a házasságuk során megszerzett *ingó dolog értékesítésével* kapcsolatos jogvita az e személyek között fennálló, a *házasság felbontásából közvetlenül* következő vagyonjogi viszonyokra vonatkozik, és így nem tartozik a „Brüsszel Ia” rendelet hatálya alá. [38]

48. Ami az e határozatok alapjául szolgáló ügyeket illeti, az előterjesztő bíróságok előtt folyamatban lévő vagyonnal kapcsolatos kérdések az első határozatban a házasság felbontására irányuló eljáráshoz kapcsolódtak. A második esetben a házasság felbontását követően keletkezett jogvita a házastárs nevére vásárolt és nyilvántartásba vett gépjármű közös jellegére vonatkozott, amelyet a családjogi törvénykönyvnek a közösen szerzett vagyontárgyakra vonatkozó különös szabályai alapján kellett meghatározni. [39]

49. Mivel a házasságból vagy annak megszűnéséből eredő, a házastársak közötti vagyoni jogviszonyokra vonatkozó kritérium szerepel a 2016/1103 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének a) pontjában, felmerül a kérdés, hogy a jelen ügyben analógia útján alkalmazható-e a de Cavel ítéletben és az Iliev végzésben kialakított megoldás.

50. A kérdést előterjesztő bíróság helyesen hívta fel erre a figyelmet, ami indokolttá teszi bizonyos fenntartások megfogalmazását.

51. A jelen ügyben ugyanis két okból más a helyzet. Egyrészt a jogvita olyan ingatlanra vonatkozik, amelynek osztatlan közös jellege nem áll közvetlen kapcsolatban a választott házassági vagyonjogi rendszerrel, mivel a házastársak a vagyonelkülönítés rendszerét választották, amely meghatározása szerint nem rendezi a vagyonközösséget. Másrészt e lakóépületre az általános jog szerinti osztatlan közös tulajdonra vonatkozó jogi szabályozás irányadó, amely mindenkire egyaránt alkalmazandó, függetlenül attól, hogy házasságban él-e vagy sem. [40]

52. Hozzáteszem, hogy bár a volt házastársak közötti, osztatlan közös tulajdon formájában fennálló vagyoni jogviszony a házasság fennállása alatt jött létre, nehéz azt úgy tekinteni, mint amely *közvetlenül* a házassági kötelékből *ered*, tekintettel arra, hogy a házastársak már kapcsolatuk kezdetétől vagyonuk elkülönítése mellett döntöttek. [41] Ilyen körülmények között nem kellene-e úgy tekinteni, hogy a közöttük fennálló vagyoni jogviszonyok függetlenek a házasságtól?

[38] Lásd: Iliev végzés (30. pont). E tekintetben Dirk Looschelders, „Internationale Zuständigkeit für die Auseinandersetzung von Miteigentum bei ehegüterrechtlichem Bezug”, *Praxis des internationalen Privat- und Verfahrensrechts*, Gieseking, Bielefeld, 2018, 6. sz., 591–594. o. különösen az 593. és 594. o. pontosítja, hogy a házasságnak az ebben az ügyben alkalmazandó bolgár jog szerinti felbontása közvetlenül csak az osztatlan közös tulajdon létrejöttét vonta maga után, és az annak megosztására vonatkozó jogvita csak a házasság felbontásának *közvetett* következménye. Ebből azt a következtetést vonja le, hogy az a körülmény, hogy a volt házastársak közötti osztatlan közös tulajdon keletkezése a házassági vagyonjogi rendszerrel kapcsolatos szempontoktól függ, csupán előzetes kérdésnek minősül, amely nem akadályozza a „Brüsszel Ia” rendelet alkalmazását. Mindazonáltal úgy ítéli meg, hogy az uniós jog szempontjából kizárólag annak van jelentősége, hogy a közös tulajdon megosztására a házasság felbontása miatt kerül-e sor, vagy pedig az semmilyen kapcsolatban nem áll a házassággal, és az a körülmény, hogy e megosztás a dologi jog körébe tartozik, nem zárja ki annak a házassági vagyonjogi rendszer körébe tartozó ügyként történő minősítését. Ez az észrevétel ugyanis levezethető abból a megállapításból, hogy a Bíróságnak a vagyonmegosztásra vonatkozó kérdésekre adott válasza a vagyon megszüntetésére összpontosít (lásd: Iliev végzés, 19. és 22. pont).

[39] Lásd: Iliev végzés (15. pont, összefüggésben a 10. és 11. ponttal, valamint a 22. ponttal).

[40] Hasonló fenntartásokkal kapcsolatban lásd: Farnoux, E., „Improbable retour en grâce de la théorie générale des conflits de juridictions: naissance d’une règle de compétence purement internationale s’agissant d’une action en partage d’un bien immobilier situé en France”, *Revue critique de droit international privé*, 1 sz., Dalloz, Párizs, 2021, 106–127. o., különösen a 125. és 126. p.

[41] A tárgyaláson azt is állították, hogy az osztatlan közös tulajdonban álló ingatlan megszerzésére irányuló szándék már a házasságkötés előtt kialakult, és a vásárlásra röviddel a házassági vagyonjogi rendszer kiválasztása után került sor.

Az ilyen következtetésnek a de Cavel ítéletben [42] megfogalmazott harmadik kritériumra kellene támaszkodnia, amelynek alkalmazása esetén a jogvita nem lenne kizárva a polgári és kereskedelmi ügyek köréből.

53. Következésképpen a Bíróságnak azt kell eldöntenie, hogy elegendő-e a 2016/1103 rendelet alkalmazhatóságának megállapításához az, hogy az osztatlan közös tulajdon kizárólag a házastársak között áll fenn, és annak létrejötte szükségképpen összefügg azzal, hogy a felek a vagyonközösséget kizáró szerződéses házassági vagyonjogi rendszert választották.

54. Az e kérdésre adandó válaszhoz azt kell meghatározni, hogy az uniós jogalkotó milyen mértékben támaszkodott a Bíróság ítélkezési gyakorlatára, és milyen mértékben fogadta el a „házassági vagyonjogi rendszer” fogalmának tág értelmezését, amikor azt e rendeletben meghatározta.

C. A „házassági vagyonjogi rendszer” fogalma a 2016/1103 rendelet alkalmazásában

55. A Bíróság által alkalmazott értelmezési módszerekből több olyan érv is következik, amely indokolja e fogalom tág értelmezését.

1. A 2016/1103 rendelet 3. cikke (1) bekezdése a) pontjának szövegéről

56. Először is, a „házassági vagyonjogi rendszer” e cikkben szereplő fogalmának meghatározását a de Cavel ítéletéhez kell hasonlítani, amely kimondja, hogy e fogalom magában foglalja „a házastársi kötelékből vagy annak megszűnéséből közvetlenül következő valamennyi vagyoni viszonyt” [43]. E megfogalmazás a Schlosser jelentésben szereplő, „a házassági kötelékből eredő vagyoni jogok” kifejezésen alapul. [44] A jelentés pontosítja, hogy „[a] házassági vagyonjogi rendszerből eredő, a házastársakat kölcsönösen megillető jogok nagymértékben megfelelnek annak, amit az angol »rights in property arising out of a matrimonial relationship« (a házassági kapcsolatból eredő vagyoni jogok«) kifejezés különösen jól visszaad. [45]

57. E tekintetben e jelentés a „házassági vagyonjogi rendszer” fogalma által támasztott nehézségekre hivatkozik, amelyek abból erednek, hogy az Egyesült Királyságban és Írországban nincs hasonló jogi intézmény. A házastársak közötti vagyonjogi viszonyokat főszabály szerint az általános jog szabályozza. [46]

58. Azt is megállapítja, hogy a „házassági vagyonjogi rendszerek” fogalma nem ugyanazokat a jogviszonyokat foglalja magában minden „régi tagállamban” [47]. Schlosser így rámutatott a különböző, egymást nem kizáró rendszerek létére, ezen államok ugyanis a házastársak közötti kapcsolatokra sajátos jogintézményeket alakítottak ki, amelyek fő jellemzője, hogy átfogó – de

42 Lásd: Cavel ítélet (7. pont, harmadik bekezdés); a jelen indítvány 46. pontja.

43 Lásd: Cavel ítélet (7. pont, második bekezdés). Ezen ítélet 7. pontjának harmadik bekezdése azokra a jogvitákra vonatkozik, amelyek szoros összefüggésben állhatnak „a *házastársak közötti*, a házastársi kötelékből vagy annak megszűnéséből közvetlenül következő valamennyi vagyonjogi *viszonnyal*” (kiemelés tőlem).

44 Lásd: Schlosser jelentés a Dán Királyságnak, Írországnak, valamint Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a határozatok végrehajtásáról szóló egyezményhez, és annak a Bíróság általi értelmezéséről szóló jegyzőkönyvhöz történő csatlakozásáról szóló, 1978. október 9-i egyezményről (HL 1979. C 59., 71. o.), a továbbiakban: Schlosser jelentés, 50. pont. Az e jelentéssel való kapcsolatról lásd: Farnoux, E., i. m., 125. o.

45 Schlosser jelentés (50. pont).

46 Lásd: Schlosser jelentés (43. pont).

47 Ugyanott (43. pont).

nem kizárólagos – vagyoni rendszert alkotnak, amelyek alapulhatnak megállapodáson vagy törvnyen, és adott esetben olyan vagyonjogi szabályok egészítik ki őket, amelyeket a választott konkrét házassági vagyonjogi rendszertől függetlenül minden házastársra alkalmazni kell. [48]

59. Ezek a Schlosser jelentésből származó, a jogrendszerek sokféleségéről szóló, ma is aktuális [49] megállapítások számomra alapvető fontosságúnak tűnnek. Ebből azt a következtetést vonom le, hogy *a „házassági vagyonjogi rendszer" fogalommeghatározása a házastársak közötti, az általános jog által szabályozott, és nem kizárólag egy átfogó jogrendszer hatálya alá tartozó vagyoni viszonyokat foglalja magában*.

60. A Bíróságnak e kérdésben még nem volt alkalma állást foglalni, mivel olyan körülmények – nevezetesen vagy a házasság felbontására irányuló eljárás során elrendelt ideiglenes biztosítási intézkedések (de Cavel ítélet), vagy a házasság fennállása alatt megszerzett vagyonközösségi jellegének vitatása (Iliev végzés) – alapján döntött, amelyek a házastársak közötti vagyonjogi viszonyokat szabályozó különös rendelkezések hatálya alá tartoztak. [50]

61. Másodszor megjegyzem, hogy bár a 2016/1103 rendelet (18) preambulumbekezdése a házastársak között fennálló és „*közvetlenül* a házastársi kapcsolatból, vagy annak felbontásából eredő" vagyonjogi viszonyokra vonatkozik, [51] ez a határozószó nem szerepel a „házassági vagyonjogi rendszer" fogalmának az e rendelet 3. cikke (1) bekezdésének a) pontjában szereplő meghatározásában.

62. Dirk Looscheldershez [52] hasonlóan úgy vélem, hogy e rendelkezés szövegéből – amely több nyelvi változatban [53] is azonos tartalmú – az következik, hogy a házasság vagy annak megszűnése közötti egyszerű ok-okozati kapcsolat önmagában elegendő kritérium. Megállapítható tehát, hogy a Cavel ítéletben és az Iliev végzésben [54] meghatározott kapcsolat *közvetlen* jellegét már nem kell vizsgálni.

63. Ilyen körülmények között meg kell vizsgálni, hogy a „házassági vagyonjogi rendszer" fogalmának a 2016/1103 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének a) pontjából következő tág értelmezése az uniós jogalkotó által követett célkitűzésekre, e rendelet rendszerére és szövegkörnyezetére tekintettel is igazolható-e.

2. A 2016/1103 rendelet célkitűzéseiről, rendszeréről és szövegkörnyezetéről

64. Először is, az uniós jogalkotó egyértelműen kinyilvánította azon szándékát, hogy olyan jogi eszközt fogadjon el, amely megszünteti a személyek szabad mozgását nehezítő akadályokat és különösen a párok által vagyonuk kezelése vagy annak megosztása során tapasztalt

48 Uo. (45. és 46. pont).

49 Lásd: Wautelet, P., „Article 3. – Définitions", i. m., 64. pont.

50 Lásd: a jelen indítvány 48. pontja.

51 Kiemelés tőlem. Emlékeztetek arra, hogy a de Cavel ítélet (7. pont) által megállapított kritériumok a következőképpen szólnak: a *közvetlenül a házastársi kapcsolatból, vagy annak felbontásából eredő* vagyonjogi viszonyokra *vonatkozó, vagy azokkal szoros kapcsolatban álló* jogvita.

52 Lásd: Looschelders, D., „Art. 1 EuGüVO Anwendungsbereich", i. m., 10. pont. E szerző szerint az a tény, hogy ez a kritérium kizárólag egyetlen preambulumbekezdésben szerepel, azon értelmezés mellett szól, amely szerint a közvetlen jelleg nem központi kritérium a „házassági vagyonjogi rendszer" fogalmának meghatározásában.

53 Lásd a spanyol („como resultado"), a német („aufgrund"), az angol („as a result"), az olasz („in conseguenza") és a lengyel („wynikających") nyelvi változatot, amelyeket meg tudtam vizsgálni.

54 Lásd: a jelen indítvány 47. pontja.

nehézségeket,[55] és a 2016/1103 rendeletben egyesítse a joghatósággal, az alkalmazandó joggal, a határozatok, a közokiratok és a perbeli egyezségek elismerésével vagy adott esetben elfogadásával, végrehajthatóságával és végrehajtásával kapcsolatos rendelkezéseket.[56]

65. A 2016/1103 rendelet az egység alapelvére épül: főszabály szerint egyetlen hatóság jár el a házastársak vagyonjogi viszonyaival kapcsolatos valamennyi kérdésben, és kizárólag azt az egyetlen,[57] a házastársak által választott,[58] vagy a rendeletben objektív kapcsolóelvek alapján meghatározott,[59] bizonyos feltételek mellett harmadik személlyel szemben is érvényesíthető[60] jogot alkalmaz. E jog – a vagyontárgyak fellelhetőségétől függetlenül[61] – valamennyi vagyontárgyukra és tartozásaikra is alkalmazható.

66. A házastársak jogi helyzetének egyszerűsítésére irányuló cél egyértelműen tükröződik az egység elvének a joghatóságra és az alkalmazandó jogra gyakorolt következményeiben.

67. Így a joghatóságot illetően – különösen akkor, ha a jogvita tárgya ingatlan – a joghatóság egységének,[62] valamint a teljes vagyonra alkalmazandó jog egységének megőrzésére[63] irányuló szándék elsőbbséget élvezett az ingatlan fekvési helye szerinti tagállam bíróságainak joghatóságát igazoló megfontolásokkal szemben. E joghatóságot a 2016/1103 rendelet másodlagosnak tekintette,[64] jóllehet a Bíróság a 2015. december 17-i Komu és társai ítéletben[65], amely a 44/2001 rendelet 22. cikke[66] 1. pontja első bekezdésének értelmezésére vonatkozik, úgy ítélte meg, hogy a Finnországban lakó társtulajdonosok által a Spanyolországban fekvő ingatlanokra vonatkozó osztatlan közös tulajdon értékesítés útján történő megszüntetése iránt egy finn bíróság előtt indított kereset[67] az ingatlan fekvési helye szerinti tagállam bíróságainak kizárólagos joghatóságába tartozó, ingatlanon fennálló dologi jogra vonatkozó jogviták kategóriájába tartozik,[68] döntését elsősorban a gondos igazságszolgáltatás követelményeire alapítva.[69]

68. Ami a házaspárok vagyonjogi viszonyaira alkalmazandó jogot illeti, e törvény megváltoztathatatlansága[70] megerősíti az egységesség elvét. Ezenkívül az ingatlanok tekintetében meg kell jegyezni, hogy a rendelet a családi otthon védelmére vonatkozó szabályok alkalmazása

55 Lásd: a 2016/1103 rendelet (8) preambulumbekezdése.

56 Lásd: a 2016/1103 rendelet (15) és (16) preambulumbekezdése.

57 Lásd: a 2016/1103 rendelet 21. és 27. cikke, valamint (52) preambulumbekezdése.

58 Lásd: a 2016/1103 rendelet 22. cikke.

59 Lásd: a 2016/1103 rendelet 26. cikke.

60 Lásd: a 2016/1103 rendelet 28. cikke, valamint (52) preambulumbekezdése.

61 Lásd: a 2016/1103 rendelet 21. cikke.

62 A házastárs öröklésével vagy a házassági kötelékkel kapcsolatos folyamatban lévő eljárás esetén lásd még: a 2016/1103 rendelet (33) és (34) preambulumbekezdése.

63 Lásd: Looschelders, D., „Internationale Zuständigkeit für die Auseinandersetzung von Miteigentum bei ehegüterrechtlichem Bezug”, i. m., különösen 591. és 594. o.

64 Lásd: a 2016/1103 rendelet 10. cikke

65 C-605/14, a továbbiakban: Komu és társai ítélet, EU:C:2015:833.

66 E cikk úgy rendelkezik, a lakóhelyre való tekintet nélkül a következő bíróságok kizárólagos joghatósággal rendelkeznek azokra az eljárásokra, amelynek tárgya ingatlanon fennálló dologi jog vagy ingatlan bérlete, illetve haszonbérlete, annak a tagállamnak a bíróságai, ahol az ingatlan található. Ezt a rendelkezést átvette a „Brüsszel Ia” rendelet 24. cikke 1. pontjának első bekezdése. Értelmezését illetően lásd: a jelen indítvány 83. pontja.

67 Lásd: Komu és társai ítélet (13–15. pont).

68 Lásd: Komu és társai ítélet (28. pont).

69 Lásd: Komu és társai ítélet (30. pont).

70 Lásd: a 2016/1103 rendelet 26. cikkét, amely az első közös szokásos tartózkodási helyre hivatkozik.

vonatkozásában nem ír elő különös kapcsolatot az ingatlan fekvési helye szerinti joggal.[71] Amint azt a 2016/1103 rendelet (53) preambulumbekezdésének második mondata kifejezetten rögzíti, a családi otthonra vonatkozó szabályok e rendelet hatálya alá tartoznak.[72] Továbbá nem lehetséges egyes vagyontárgyakra vonatkozóan, illetve azok jellegétől függően eltérő jogok alkalmazását előírni.[73] Végül általánosabb értelemben meg kell állapítani, hogy e rendelet hatálya nem csak a kógens, hanem a diszpozitív és a kisegítő jellegű szabályokra is kiterjed.[74]

69. Következésképpen a *2016/1103 rendelet értelmében vett „házassági vagyonjogi rendszer” fogalmának ki kell terjednie a házasság valamennyi vagyoni következményére, amennyiben azok nem tartoznak* olyan *különös szabályozás hatálya alá*, mint például a tartási kötelezettségek rendszere vagy az elhunyt házastárs öregséginyugdíj-jogosultságainak ellentételezésére[75] vagy akár az öröklésére[76] vonatkozó rendszer.

70. Másodszor, a 2016/1103 rendelet rendszerén alapuló további érvek azt az értelmezést támasztják alá, amely szerint a „házassági vagyonjogi rendszer” önálló fogalmának az e rendelet 3. cikke (1) bekezdésének a) pontjában szereplő meghatározása szándékosan tág. Ezek az érvek e fogalommeghatározás és az említett rendeletnek a – mind a házasság fennállása alatt, mind annak megszűnését követően – alkalmazandó jog[77] hatályát szabályozó 27. cikke közötti összefüggésből vezethetők le.

71. Peter Mankowski[78] szerint a 2016/1103 rendelet 27. cikke azon körülmények pozitív és nem kimerítő felsorolását tartalmazza, amelyeknek minden esetben a házassági vagyonjogi rendszer hatálya alá kell tartozniuk. Hozzáteszi, hogy e 27. cikk egyértelműen egy átfogó rendszer, valamint a rendszer egysége elvének elismerését jelenti. A „házassági vagyonjogi rendszer” e rendelet értelmében vett fogalma önmagában rendkívül tág és igen heterogén.[79]

71 Lásd e tekintetben: Chikoc Barreda, N., „Entre la lex causae et les lois de police de la lex fori: quelle alternative pour la protection du logement familial dans le règlement »régimes matrimoniaux”?«, *European Review of Private Law*, 3. sz., Kluwer Academic Publishers, Dordrecht, 2019, 583–615. o., különösen a 4. pont. E szerző rámutat az 1978. évi Hágai Egyezményhez képest fennálló eltérésre (5. pont), mivel a 2016/1103 rendelet 26. cikke jogválasztás hiányában a házastársak házasságkötést követő első közös szokásos tartózkodási helye szerinti állam jogát rendeli alkalmazni, ami a házaspárok mobilitása esetén nem mentes a hátrányoktól (6. pont).

72 Lásd még: Erbarth, A., i. m., 252. o.

73 Lásd: a 2016/1103 rendelet 21. cikke és (43) preambulumbekezdése. Az 1978. évi Hágai Egyezménytől való eltérésről, valamint a 650/2012 rendeletben alkalmazott azonos megoldásról lásd: Wautelet, P., „Article 22. – Choix de la loi applicable”, in: Bonomi, A. és Wautelet, P., i. m., 577–676. o., különösen a 79. és 81. pont.

74 Lásd: a 2016/1103 rendelet (18) preambulumbekezdése. Nathalie Joubert, i. m., 16. pont, hangsúlyozza, hogy az elsődleges szabályozás beillesztése lehetővé teszi a házaspár valamennyi vagyoni kapcsolatára alkalmazandó jog egységesítését, beleértve azokat az eseteket is, amikor a kijelölt jog figyelmen kívül hagyja a „házassági vagyonjogi rendszer” és az „elsődleges rendszer” fogalmát, ami jelentős különbség az 1978. évi Hágai Egyezményhez képest. Egyébiránt hangsúlyozni kell, hogy az ilyen elsődleges rendszer a házassági vagyonjogi rendszertől függetlenül valamennyi házastársra alkalmazandó, beleértve a vagyonelkülönítést is.

75 E kérdések nem tartoznak a 2016/1103 rendelet hatálya alá (lásd: e rendelet 1. cikke (2) bekezdésének c) és f) pontja). Johannes Weber szerint, „Die Europäischen Güterrechtsverordnungen: Eine erste Annäherung” *Deutsche Notar-Zeitschrift*, 2016, 9. sz., 659–697. o., különösen a 665. pont, „a házassági vagyonjogi rendszer ily módon a családi vagyoni viszonyok nemzetközi magánjogának általános szabályaként hézagkitöltő szerepet tölt be”.

76 Lásd: a 2016/1103 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének d) pontja; Mahnkopf ítélet (41. pont). Lásd még: a jelen indítvány 85. lábjegyzete.

77 Lásd: Bonomi, A.,: „Article 1. – Champ d’application”, i. m., 3. pont; Wautelet, P., „Article 27. – Portée de la loi applicable”, in Bonomi, A. és Wautelet, P., i. m., 845–915. o., 6. pont; Lagarde, P., Bergquist, U. és társai, i. m., 3.2. pont (40. o.); Gallant, E., „Union européenne. – Règlements n° 2016/1103 et 2016/1104 sur les régimes matrimoniaux et les régimes partenariaux”, *JurisClasseur Procédure civile*, LexisNexis, Párizs, 2021. június 17., 3000–80. füzet, 43. pont; Weber, J., i. m., 665. o. Lásd ebben az értelemben: Szpunar főtanácsnok Mahnkopf ügyre vonatkozó indítványa (C-558/16, EU:C:2017:965, 76. pont, valamint a házastársak közötti vagyonmegosztás kritériuma tekintetében a 91. pont).

78 Lásd: Mankowski, P., „Verschiebungen bei der Qualifikation vermögensrechtlicher Beziehungen zwischen den Ehegatten durch die EuGüVO”, *Neue Zeitschrift für Familienrecht*, C. H. Beck, München, 2021, 17. sz., 757–764. o., különösen a 758. o.

79 Ugyanebben az értelemben, a vagyonelkülönítési rendszerben élő házastársak osztatlan közös tulajdonára irányadó szabályozás tekintetében – például az osztatlan közös tulajdon tartozásaival vagy valamely tulajdonostárs kártalanításával kapcsolatos kérdések vonatkozásában – lásd: Wautelet, P., „Article 27. – Portée de la loi applicable”, i. m., 67. pont.

72. Pontosabban, az említett rendelet 27. cikkének d) pontja úgy rendelkezik, hogy „az egyik vagy mindkét házastárs vagyonnal kapcsolatos hatáskörei, jogai és kötelezettségei” a házassági vagyonjogi rendszerre alkalmazandó jog hatálya alá tartoznak. Sara Godechot-Patris és Patrick Wautelet [80] azon véleményüket fejezik ki, hogy e rendelkezés alkalmazandó az osztatlan közös tulajdon megszerzésére, különösen akkor, ha arról szerződéses vagyonelkülönítési rendszer keretében rendelkeznek. A 2016/1103 rendelet által előírt megközelítés miatt nem osztom ezt a fenntartást. Osztatlan közös tulajdon esetén a vagyonelkülönítési rendszert választó házastársak közötti, a házassági vagyonjogi rendszerre vonatkozó jog kógens rendelkezései által nem szabályozott vagyoni viszonyok csak az általános jog hatálya alá tartozhatnak. Annak a körülménynek a figyelmen kívül hagyása esetén, hogy ez a következmény erre a rendszerre jellemző, e rendelet hatálya korlátozott lenne.

73. Ezenfelül az említett rendelet 27. cikkének e) pontja előírja, hogy a házassági vagyonjogi rendszerre e rendelet alapján alkalmazandó jog meghatározza „a házassági vagyonjogi rendszer felbontás[át] és a vagyon felosztás[át], megosztás[át] vagy megszüntetés[ét]”.

74. Egyes szerzők ebből kiindulva arra hivatkoznak, hogy a 2016/1103 rendelet *attól függetlenül alkalmazandó a házastársak közötti vagyonmegosztásra, hogy az valamely sajátos házassági vagyonjogi rendszer rendelkezésein, vagy a kötelmi jog, illetve a dologi jog általános szabályain alapul, feltéve hogy belső kapcsolat áll fenn a házassággal*, [81] továbbá elegendő a vagyoni viszonyok rendezése, anélkül hogy olyan sajátos rendszert kellene megkövetelni, amely szükségképpen a házastársak közötti vagyonközösséggel jár. [82]

75. Következésképpen abban az esetben, amikor a házastársak a házasságkötéskor vagyonelkülönítési rendszert választottak, és kizárólag osztatlan közös tulajdonban szereztek vagyontárgyakat, a 2016/1103 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének az e rendelet 27. cikkével összefüggésben értelmezett a) pontjából az következik, hogy ezen osztatlan közös tulajdon megosztása e rendelet hatálya alá tartozik, és arra az említett rendelet által kijelölt jog alkalmazandó, függetlenül attól, hogy a megosztásra a házasság megszűnését megelőzően vagy azt követően kerül-e sor.

76. Harmadszor, az az összefüggés, amelybe az uniós jogalkotónak azon célkitűzése illeszkedik, hogy széles körben megvalósuljon a házaspárok vagyoni viszonyait rendező szabályok egységének elve, [83] szintén a „házassági vagyonjogi rendszer” fogalmának tág értelmezése mellett szól. Bizonyos mértékig ugyanis figyelembe kell venni, hogy a 2016/1103 rendelet a 650/2012 rendelet folytatása. A Bíróság megerősítette, hogy az esetek többségében „a rendeletet megalapoz[za az]

[80] Lásd: Godechot-Patris, S., „Règlementation en 29 janvier 2019”, *JurisClasseur Notarial Formulaire*, LexisNexis, Párizs, 2023. szeptember 15., 320. füzet, 111. pont; Wautelet, P., „Article 27. – Portée de la loi applicable” i. m., 74. pont. Az osztatlan közös tulajdon általános jogi rendszerét illetően a szerzők a vagyontárgy fekvési helye szerinti jogra hivatkozva kétségeket fogalmaznak meg. Az esetről esetre történő megközelítésről lásd: Wautelet, P., „Article 1. – Champ d’application” in Bonomi, A. és Wautelet, P., i. m., 176. és 177. pont.

[81] Lásd: Hausmann, R., *Internationales und Europäisches Familienrecht*, 3. kiadás, C. H. Beck, München, 2024, 355. pont. Lásd még: Godechot-Patris, S., „Compétence juridictionnelle en matière d’action en partage d’un immeuble situé en France”, *Revue Juridique Personnes et Famille*, 5. sz., Lamy, Párizs, 2020. A 2016/1103 rendelet 29. cikkével való esetleges összefüggés tekintetében lásd még: a jelen indítvány 86. pontja. Következésképpen házassági kapcsolat hiányában az osztatlan közös tulajdon megszűnése a „Brüsszel Ia” rendelet hatálya alá tartozik. Végül a családi otthon vonatkozásában lásd: a jelen indítvány 68. pontja.

[82] Lásd Mankowski, P., i. m., 758. o. E szerző ugyanakkor rámutat, hogy az egyik házastársnak a másikkal szembeni pénzbeli követelése önmagában nem elegendő a házassági vagyonjogi minősítéshez, ha e követelés semmilyen kapcsolatban nem áll a házassági vagyonjogi rendszerrel.

[83] A bejegyzett élettársi kapcsolatok vagyonjogi hatásaival kapcsolatos ügyekben lásd: a joghatóság, az alkalmazandó jog, valamint a határozatok elismerése és végrehajtása területén létrehozandó megerősített együttműködés végrehajtásáról szóló, 2016. június 24-i (EU) 2016/1104 tanácsi rendelet (HL 2016. L 183., 30. o.; helyesbítés: HL 2017. L 113., 62. o).

igazságszolgáltatási és jogalkotói hatáskörök egységességének elvét[…],[84] és ezen elv is az említett rendelet 4. cikkében megállapított szabály alapjául szolgál, mivel e cikk pontosítja, hogy e szabály meghatározza a tagállami bíróságoknak az „öröklés egészében” történő határozathozatalra vonatkozó joghatóságát.[85] Mindazonáltal – amint arra egyes szerzők[86] rámutatnak – a 650/2012 rendelet és a 2016/1103 rendelet közötti összhang a gyakorlatban korlátozott, mivel az e rendeletekben meghatározott eltérő kapcsolóelvek folytán egyrészt a házaspár vagyoni viszonyaira, másrészt az öröklésre két különböző jog is alkalmazandó lehet. Ezenkívül a 650/2012 rendelet egyik célja, amely annak biztosítására irányul, hogy az eljáró bíróság az eljáró bíróság országa szerinti jogot alkalmazza, az alkalmazandó jog megváltoztathatatlanságának elve miatt a 2016/1103 rendelet keretében nem mindig valósul meg.[87]

77. Végül hangsúlyozni kell az egységesség elvének a joghatóság és az alkalmazandó jog területén elért konkrét eredményeit, amelyek megerősítik a „házassági vagyonjogi rendszer” fogalmának tág értelmezéséhez fűződő érdeket az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzetekben. Így, amennyiben a vagyonelkülönítési rendszerben élő házastársak több, különböző tagállamokban fekvő ingatlanon osztatlan közös tulajdonnal rendelkeznek, és a jogvita valamennyi ilyen osztatlan közös tulajdon megszüntetésére és megosztására irányul, különös jelentőséggel bír, hogy a 2016/1103 rendelet szabályozza a joghatósággal rendelkező bíróság kijelölését és az alkalmazandó jog meghatározását.[88] Ráadásul az osztatlan közös tulajdonnak a vagyonelkülönítési rendszerben élő házastársak közötti megszüntetése vagy felosztása során családi és vagyoni viszonyokkal összefüggő kérdések is felmerülhetnek, ami indokolja a jogviták egy eljárásban történő összpontosított rendezését. Szó lehet a házastársak közötti esetleges

[84] 2022. április 7-i V A és Z A (Öröklési ügyekre irányadó kiegészítő joghatóság) ítélet (C-645/20, EU:C:2022:267, 21. pont, hasonlóan a 37., 38., 44. és 45. ponthoz). A Bíróság úgy határozott, hogy ebből az elvből az következik, hogy a 650/2012 rendelet hatálya alá tartozik az a nemzeti szabály, amelynek elsődleges célja *nem a vagyontárgyaknak a házastársak közötti megosztására irányul*, hanem inkább a túlélő házastársnak a többi örököshöz képest juttatandó örökrész mértékének meghatározására. Lásd: Mahnkopf ítélet (40. pont). Ebből arra következtetek, hogy az említett elv értelmében az örököstársi tulajdonközösségnek a túlélő házastárs és az elhunyt házastárs örökösei közötti megosztását szintén a 650/2012 rendeletnek kell szabályoznia. Lásd: Lardeux, G., „De certaines hypothèses délicates du droit international privé des immeubles”, *Journal du droit international (Clunet)*, LexisNexis, Párizs, 4. sz., 2021., 1259–1275. o., 28. lábjegyzet; Peroz, H. és Fongaro, É, „Mai 2019-mai 2020: le droit international privé n'est pas près d'être confiné”, *Droit et Patrimoine*, 304. sz., Lamy, Párizs, 2020, különösen a „kötelezettségekre és vagyontárgyakra” vonatkozó III. rész.

[85] Lásd: 2026. március 26-i Isergartler ítélet (C-618/24, EU:C:2026:251, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A Bíróság a határozatát „az öröklés egységének elvére” hivatkozással indokolta, amely többek között a 650/2012 rendelet 23. cikkének (1) bekezdésében jut kifejezésre, amely kimondja, hogy az e rendelet alapján alkalmazandó jog „*a hagyaték egészére*” irányadó (kiemelés tőlem). *Az alkalmazandó jog és a joghatóság közötti e kapcsolatról* lásd: Peroz, H. et Fongaro, É., i. m. Hélène Peroz rámutat arra, hogy a hagyaték megosztását a 650/2012 rendelet kizárólag a 23. cikke (2) bekezdésének j) pontjában említi, amely az alkalmazandó jog hatályára vonatkozik, nem pedig a bíróságok joghatóságára irányadó szabályokra. Úgy véli azonban, ha e rendelet a hagyaték megosztására alkalmazandó jogra is kiterjed, akkor még inkább alkalmazandók e tárgykörre az említett rendelet által megállapított joghatósági szabályok. Ugyanezen rendelet 23. cikke (2) bekezdésének e) és j) pontjával való analógia tekintetében lásd még: Looschelders, D., „Internationale Zuständigkeit für die Auseinandersetzung von Miteigentum bei ehegüterrechtlichem Bezug”, i. m., 594. o.

[86] Lásd: Bonomi, A. és Wautelet, P., „Introduction” i. m., 38. pont; Bonomi, A., „Article 21. – Unité de la loi applicable”, in Bonomi, A. és Wautelet, P., i. m., 5. pont.

[87] Lásd Bonomi, A. és Wautelet, P., „Introduction”, i. m., 43. és 60. pont.

[88] Lásd: a 2016/1103 rendelet 21. cikke, amely nem tartalmaz semmilyen korlátozást a vagyontárgyak jellegére és elhelyezkedésére vonatkozóan.

elszámolásokról, például akkor, ha az egyik házastárs az ingatlant a szerzéskor meghatározott tulajdoni hányadától eltérő arányban finanszírozta, a közös életvitelhez kapcsolódó körülmények között, vagy a családi lakóhely használatának biztosítása kapcsán. [89]

78. A 2016/1103 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott „házassági vagyonjogi rendszer” fogalmának értelmezése alapján úgy vélem, hogy e fogalom kiterjed a vagyonelkülönítési rendszerben élő házastársak között létrejött, közös tulajdonon alapuló vagyoni jogviszonyra is.

79. Annak megállapítása azonban, hogy az uniós jogban az ingatlanokra különös rendelkezések [90] vonatkoznak, megköveteli a „házassági vagyonjogi rendszer” fogalmának értelmezése során figyelembe veendő bizonyos korlátok kiemelését.

D. A dologi jogok területén fennálló korlátok

80. Álláspontom szerint módszertani szempontból [91] a 2016/1103 rendelet 1. cikkének (2) bekezdésében felsorolt kizárások miatt nem elegendő annak megállapítása, hogy a vagyonelkülönítési rendszerben élő házastársak osztatlan közös tulajdona általánosságban az e rendeletből következő „házassági vagyonjogi rendszer” fogalma alá tartozik. Az eljáró bíróság által eldöntendő kérdéstől függően meg kell bizonyosodni arról, hogy nem állnak fenn a jogvita tárgyára és az alkalmazandó jogra vonatkozó korlátozások.

1. A jogvita tárgya és a „dologi jogok természetének” kapcsolata

81. Álláspontom szerint az a tény, hogy a jogvita tárgya a volt házastársak osztatlan közös tulajdona, nem jelenti szükségszerűen azt, hogy az előterjesztett kérelmektől függetlenül a 2016/1103 rendelet hatálya alá tartozik. [92] A házastársak közötti vagyoni viszonyokra vonatkozó jog és a dologi jogok közötti szoros kapcsolatok [93] miatt ugyanis – különösen egy ilyen jogvitában – meg kell vizsgálni az e rendelet 1. cikke (2) bekezdésének g) pontjában foglalt kizárás hatályát, amely a „vagyontárgyon fennálló dologi jogok természetével” kapcsolatos kérdésekre vonatkozik.

[89] Számomra úgy tűnik, hogy párhuzamot lehet vonni a vagyonközösség cseh jog szerinti megszüntetésének kritériumaival. Lásd: a 2016/1103 rendelet 63. cikke szerinti információk, amelyek a következő internetcímen érhetők el: https://e-justice.europa.eu/topics/family-matters-inheritance/property-marriage-civil-partnerships/matrimonial-property-regimes/cz_fr. A cseh jogban a vagyonelkülönítési rendszer megszüntetésére vonatkozó szabályozás tekintetében lásd továbbá: Zuklínová, M., „§ 729”, in: Zuklínová, M. és mások, i. m., különösen a III. rész, amely a vagyonelkülönítési rendszerben a házastársak közös jogaira és kötelezettségeire vonatkozik. A különösen a vagyonelkülönítési rendszer és az osztatlan közös tulajdon megszüntetésére vonatkozó francia jog összefoglalása tekintetében lásd: Collard, F., i. m., 18. és azt követő pontok. Patrick Wautelet rámutatott arra, hogy az osztatlan közös tulajdon fennállása, amennyiben (volt) házastársakat érint, olyan sajátos kérdéseket vet fel, amelyekre a házastársi vagyoni viszonyokra vonatkozó különös jog ad választ („Article 1. – Champ d’application”, i. m., 176. pont; „Article 27. – Portée de la loi applicable”, 67. pont).

[90] Lásd különösen a „Brüsszel Ia” rendelet 24. cikkének 1. pontja; a 2016/1103 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének g) és h) pontja.

[91] Lásd: a jelen indítvány 40. pontja és 34. lábjegyzete.

[92] Ugyanebben az értelemben lásd: Wautelet, P., „Article 1. – Champ d’application”, i. m., 130. pont, amely a 2016/1103 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének g) pontjában foglalt kizárás pontos terjedelmének meghatározása érdekében egyrészt a dologi jogi jog, másrészt a házaspárok vagyoni viszonyaira alkalmazandó jog közötti különböző kapcsolatok és kölcsönhatások figyelembevételét javasolja.

[93] Lásd Wautelet, P., „Article 1”, i. m., 129. és 181. pont. A 129. pontban megjegyzi, hogy „a tulajdonnal és a tulajdonszerzéssel kapcsolatos kérdések központi jelentőségűek, és strukturálják a vagyoni viszonyokra vonatkozó jogot”, a 173. és 177. pontban pedig azt, hogy az osztatlan közös tulajdonra olyan szabályok vonatkoznak, amelyek a dologi jogi jogállás fontos részét alkotják, ami azonban önmagában nem zárja ki a 2016/1103 rendelet alkalmazását.

82. Először is megállapítható, hogy bár más rendeletek a dologi jogokat kizárólagos joghatósági vagy kizárási okként [94] kezelik, azok fogalmát nem határozzák meg. [95]

83. A Bíróság továbbá meghatározta azokat a kereseteket, amelyek tárgya a „Brüsszel Ia” rendelet 24. cikkének 1. pontja értelmében vett „ingatlanon fennálló dologi jog”. Úgy ítélte meg, hogy annak a tagállamnak a bíróságait megillető kizárólagos joghatóság, ahol az ingatlan található, nem terjed ki valamennyi olyan keresetre, amelyek tárgya ingatlanon fennálló dologi jog, hanem ezek közül csak azokra, amelyek ezen rendelet hatálya alá tartoznak, és egyrészt valamely ingatlan területének, állagának, tulajdonának, birtokának, vagy az ingatlanon más dologi jog fennállásának megállapítására, másrészt arra irányulnak, hogy biztosítsák az e jogok jogosultjait jogcímük alapján megillető előjogok védelmét. [96] A legfontosabb szempont a jog által biztosított jogosultságok harmadik személyekkel szembeni érvényesíthetősége. [97]

84. Végül, ami a „dologi jogok természetét” illeti, amely szintén kizáró okként szerepel a 650/2012 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének k) pontjában, a Bíróság úgy ítélte meg, hogy e rendelkezés a javak és a jogok *minősítésére*, valamint az ilyen jogok jogosultja jogainak meghatározására vonatkozik, [98] és e rendelkezés hatálya alá tartozik a tagállamok jogrendjéhez tartozó dologi jogok fennállása és száma *(„numerus clausus”)*. [99]

85. Ezenfelül a 2016/1103 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének g) pontjában foglalt kizárás és e rendelet „Dologi jogok megfeleltetése” címet viselő 29. cikke [100] közötti összefüggés megerősíti, hogy e rendelkezések célja a tagállamok autonómiájának biztosítása a dologi jogok területén annak érdekében, hogy ne lehessen kikényszeríteni valamely külföldi jog alapján hivatkozott, de az adott tagállam joga számára ismeretlen jog elismerését.

86. Következésképpen a 2016/1103 rendelet 1. cikk (2) bekezdésének a (24) preambulumbekezdésével összefüggésben értelmezett g) pontjában foglalt kizárás nem alkalmazható akkor, ha például a kérdés arra irányul, hogy a vagyonelkülönítési rendszerben élő házastársak által közösen szerzett vagyontárgy az osztatlan közös tulajdonban áll-e. [101] Ugyanez vonatkozik az alapügyben előterjesztetthez hasonló olyan kérelemre is, amely az osztatlan közös tulajdon megszüntetésére és megosztására irányul, amennyiben annak alapján a volt házastársak

94 Lásd: a „Brüsszel Ia” rendelet 24. cikkének 1. pontja; a 650/2012 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének k) pontja.

95 Azon nehézség vonatkozásában, amely bizonyos esetekben annak meghatározása során merül fel, hogy valamely jog a 2016/1103 rendelet 29. cikke szerinti dologi jogok kategóriájába tartozik-e, lásd: Wautelet, P., „Article 29. – Adaptation des droits réels”, in Bonomi, A. és Wautelet, P., i. m., 993–1023. o., 23. pont.

96 Lásd ebben az értelemben: a 1994. május 17-i Webb ítélet (C-294/92, EU:C:1994:193, 14. pont); Komu és társai ítélet (26. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Lásd még: 2019. július 10-i Reitbauer és társai ítélet (C-722/17, EU:C:2019:577, 45. pont).

97 Lásd: Schlosser jelentés (166. pont); 1990. január 10-i Reichert és Kockler ítélet (C-115/88, EU:C:1990:3, 12. pont); 2019. július 10-i Reitbauer és társai ítélet (C-722/17, EU:C:2019:577, 48. pont).

98 Lásd: 2017. október 12-i Kubicka ítélet (C-218/16, EU:C:2017:755, 47. pont). A Bíróság ezt a meghatározást az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok és közokiratok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési tanúsítvány bevezetéséről szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslat (COM(2009) 154 végleges, 5. o.) indokolásából vezette le. A házassági vagyonjogi rendszerekkel kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslat (COM(2016) 106 végleges) az 1. cikk vonatkozásában pontosítja, hogy „a rendelet nem vonatkozik a vagyontárgyra vonatkozó dologi jogok jellegére, a vagyon és a jogok besorolására, valamint az ilyen jogok jogosultját megillető előjogok meghatározására” (5.1. pont, 7. o.).

99 Lásd: 2017. október 12-i Kubicka ítélet (C-218/16, EU:C:2017:755, 48. pont). A Bíróság a 650/2012 rendelet (15) preambulumbekezdésében szereplő magyarázatokra támaszkodik, amelyek a 2016/1103 rendelet (24) preambulumbekezdésében is szerepelnek.

100 Hasonló rendelkezések szerepelnek a 650/2012/EU rendelet 31. cikkében, amelynek hatályát a Bíróság a 2017. október 12-i Kubicka ítéletben (C-218/16, EU:C:2017:755, 63. pont) úgy határozta meg, hogy az a dologi jogok tartalmára és azoknak azon tagállam jogrendjébe való befogadására korlátozódik, amelyben e jogokra hivatkoznak. E cikk nem alkalmazható, ha a hagyomány útján megszerzett dologi jog tulajdonjog, és az a tagállam, amelynek a joghatásait el kell ismernie, ismeri e jogot (ezen ítélet 64. és 65. pontja).

101 Lásd: Wautelet, P., „Article 1. – Champ d’application”, i. m., 174. pont és 14. eset

jogait a vagyoni viszonyaikra alkalmazandó jog szerint kell meghatározni.[102] Továbbá e rendelet 29. cikkéből, amelynek tárgyát a házastársak közötti vagyoni jogviszonyból eredő dologi jogok képezik, az következtethető ki, hogy *nincs jelentősége annak a megállapításnak, hogy e jogokra nem a szoros értelemben vett házassági vagyonjogi rendszer szabályai, hanem más rendelkezések irányadók*.[103] Végül az e cikk által bevezetett kiigazítási mechanizmus igazolja annak vizsgálatát, hogy a hivatkozott dologi jog milyen funkciót tölt be a házassági vagyonjogi rendszerben.

87. Úgy vélem tehát, hogy a dologi jogok ezen elemzése megfelel a „házassági vagyonjogi rendszer" uniós jogalkotó által elfogadott fogalmára vonatkozó meghatározásnak. Így a „dologi jogok természetére" vonatkozó kizárást megszorítóan kell értelmezni, olyan kritériumok alapján, amelyek nem követelik meg az eljáró bíróságtól a kérelem olyan szintű vizsgálatát, amely meghaladná a joghatóságának *ab initio* történő vizsgálatához szükséges mértéket.

88. Egyébiránt, noha a jelen esetben a jogvita tárgyára tekintettel nem kell az alkalmazandó joghoz kapcsolódó egyéb korlátokat alkalmazni, álláspontom szerint ezeket mégis hangsúlyozni kell, mivel rávilágítanak arra, hogy bizonyos kérdések, amelyek nem a „dologi jogok természetére" vonatkoznak, mégis a dologi jogi jog hatálya alá tartoznak, és ennélfogva kívül esnek a 2016/1103 rendelet hatályán.

2. A jogvita tárgya és a dologi jog területe

89. Több korlátot is említhetek. Így Patrick Wautelet kifejti, hogy annak módját, ahogyan az egyik házastárs valamely vagyontárgyon dologi jogot szerez, mind a dologi jogi jog, mind pedig a vagyontárgy megszerzésének módjára irányadó jog szabályozza.[104] Más szerzőkhöz hasonlóan ő is azon az álláspontón van, hogy a dologi jog alkalmazását a vagyonmegosztást ténylegesen végrehajtó aktusokra lehetne fenntartani.[105]

90. Fenntartással kell továbbá kezelni az ilyen megosztás végrehajtását is, amennyiben az valamely nyilvántartásba való bejegyzést tenne szükségessé. A bejegyzéshez szükséges alaki feltételek ugyanis a 2016/1103 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének h) pontja értelmében ki vannak zárva e rendelet hatálya alól.[106]

102 Lásd: a 2016/1103 rendelet (52) preambulumbekezdése. Lásd: Wautelet, P., „Article 1. – Champ d'application", i. m., 176. és 177. pont.

103 Lásd: Wautelet, P., „Article 29. – Adaptation des droits réels" i. m., 26. pont. Továbbá, a házastársak közötti osztatlan közös tulajdon megszüntetésével kapcsolatos, a 2016/1103 rendelet 27. és 29. cikkével együttesen értelmezett kérdések vonatkozásában – amelyet azonban árnyalni kellene abban az esetben, ha nem tesznek különbséget a házassági vagyonjogi rendszerre alkalmazandó jog és az általános szabályok szerinti közös tulajdon rendszere között – lásd elvi jelleggel: Godechot-Patris, S., „Article 27", in Corneloup, S. és társai, i. m., 267–281. o., különösen a 39. pont.

104 Lásd: Wautelet, P., „Article 1. – Champ d'application", i. m., 131–133. pont.

105 Ugyanott, 179. pont. Lásd még: Looschelders, D., „Art. 1 EuGüVO Anwendungsbereich", i. m., 2024, 11. pont.

106 Lásd: a 2016/1103 rendelet (27) és (28) preambulumbekezdése. Ezenkívül a határozatok végrehajtására kizárólag a végrehajtás helye szerinti tagállam bíróságai rendelkeznek joghatósággal. Lásd: a „Brüsszel Ia" rendelet 24. cikkének 5. pontja. Az 1992. március 26-i Reichert és Kockler ítélet (C-261/90, EU:C:1992:149, 26. és 27. pont), amely P. Jenardnak a Brüsszeli Egyezményről (HL 1979, C 59., 1. o.) szóló jelentését követi, megköveteli, hogy szoros kapcsolat álljon fenn „a határozatok és közjegyzői okiratok eredményes végrehajtásának biztosítása érdekében ingóságra vagy ingatlanra vonatkozó kényszerintézkedéssel, korlátozással vagy kisajátítással".

91. A 2016/1103 rendelet hatályára vonatkozó különböző értékelési szempontok vizsgálatát követően a „házassági vagyonjogi rendszer” fogalmának értelmezése céljából lényegében a következőket állapítom meg:

– a joghatóság és az alkalmazandó jog egységének elvét e rendelet határozza meg és konkretizálja annak érdekében, hogy egyszerűsítse a (volt) házastársak közötti vagyoni viszonyok kezelését, tekintettel az e viszonyoknak az életközösségből eredő sajátosságaira;

– nem kerülhet sor a jogvita feldarabolására aszerint, hogy a házaspár vagyontárgyai hol találhatók;

– valamely vagyontárgynak kizárólag a vagyonelkülönítési rendszerben élő házastársak által osztatlan közös tulajdon formájában történő megszerzése a házassági kötelékből, és még inkább e vagyonjogi rendszerből ered;

– nincs jelentősége annak, hogy a vagyonjog általános szabályai alkalmazandók, amennyiben vagyonelkülönítési rendszer esetén ez az egyetlen, a házastársak rendelkezésére álló jogi keret, és célja a házasságból vagy annak felbontásából eredő vagyoni jogviszony rendezése, másként fogalmazva a házastársi közös tulajdon rendezése. A jelen ügyben a jogvita eldöntése érdekében ez a vagyon házastársak közötti megosztását szolgálja;

– a házastársak közös tulajdonában álló ingatlanok megszüntetésének és megosztásának kérdése nem tartozik a „dologi jogok természetéhez” kapcsolódó kizárás alá, amelynek hatálya korlátozott, és

– a 2016/1103 rendelet 27. cikkének e) pontja előírja, hogy a házassági vagyonjogi rendszerre alkalmazandó jog határozza meg „a házassági vagyonjogi rendszer felbontását és a vagyon felosztását, megosztását vagy megszüntetését”.

Ezért e műveleteket a 2016/1103 rendelet 27. cikke alapján kellene elvégezni, mivel a jelen esetben kijelölt jog az a jog, amelyet a házastársak a vagyonelkülönítési rendszerükre választottak.

92. Végül álláspontom szerint e tág, átfogó megközelítés megfelel annak a követelménynek, hogy az eljáró bíróság joghatóságának vizsgálata az eljárás megindításának szakaszában ne váljon többféle kritériummal túlzottan bonyolulttá.

93. Következésképpen azt javaslom a Bíróságnak, hogy az előterjesztő bíróság kérdésére igenlő választ adjon, következésképpen a joghatósággal rendelkező bíróság az a bíróság, amelyhez a Cseh Köztársaságban fordultak.

V. Végkövetkeztetés

94. A fenti megfontolások összességére tekintettel azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Nejvyšší soud (legfelsőbb bíróság, Cseh Köztársaság) által előterjesztett kérdésre a következő választ adja:

A házassági vagyonjogi rendszerekkel kapcsolatos ügyekben a joghatóság, az alkalmazandó jog, valamint a határozatok elismerése és végrehajtása területén létrehozandó megerősített együttműködés végrehajtásáról szóló, 2016. június 24-i (EU) 2016/1103 tanácsi rendelet 1. cikke (1) bekezdésének első albekezdését és 3. cikke (1) bekezdésének a) pontját

a következőképpen kell értelmezni:

e rendelet hatálya alá tartozik a házastársak által vagyonelkülönítési rendszer megállapodás útján történő létrehozása következtében osztatlan közös tulajdonként szerzett ingatlanon fennálló osztatlan közös tulajdon megszüntetésére és felosztására irányuló eljárás.